

Paulina Pycia–Koščak

Šlesko sveučilište u Katowicama

paulina.pycia@us.edu.pl

O motiviranosti, leksikalizaciji i leksikografskim opisima nekih poljskih i hrvatskih adverbijalnih intenzifikatora

Intenzifikacija je proces koji je uz pojačajnu funkciju povezan s ekspresivnošću i subjektivnošću. U radu se analiziraju adverbijalni intenzifikatori koji pojačavaju intenzitet karakteristični za poljski i hrvatski razgovorni jezik. U obzir smo uzeli poljske i hrvatske intenzifikatore koji su međusobno ekvivalentni, a analiza se provodi iz sinkronijske perspektive. Nakon opisa motiviranosti adverbijalnih intenzifikatora i njihove leksikalizacije slijedi usporedba modela leksikografskoga opisa adverbijalnih intenzifikatora u poljskim i hrvatskim rječničkim izvorima. Komparativistička analiza omogućila je nadalje da se predlože sustavna i univerzalna rješenja u leksikografskome opisu intenzifikatora.

1. Uvod

Intenzifikacija je psihološki proces u koji je uračunata kvantitativna procjena (Sapir 1944: 122): povećanje ili smanjenje intenziteta koje se temelji na sposobnosti čovjeka da – svjesno ili nesvjesno – uspoređi sve što opaža osjetilima i poveže s određenom ljestvicom vrijednosti (Bolinger 1972: 17; Tafel 2001). U sredini te apstraktne ljestvice nalazi se kulturološki određena referentna točka, koju Pavao Tekavčić (1989: 63–64) zove *konvencionalnom normom*, a ostale vrijednosti nalaze se iznad ili ispod nje te se izražavaju posebnim leksičkim jedinicama (Quirk et al. 1985: 589–603; Edel 1992). Kategorija intenziteta složena je i omogućuje izražavanje emocija govornika, vrednovanje i utjecaj na primatelja poruke.

Intenzifikator se definira kao funkcijska riječ, tj. jezična jedinica koja se ne odnosi na izvanjezičnu stvarnost, nego na sam tekst / jezik, te kao metapredikativni izraz, tj. leksem koji može ostvariti sintaktički odnos (sintaktem) i otvara mjesto formalno različitim izrazima (Bałabaniak 2013: 121). Intenzifikator može pratiti pridjev, prilog i glagol (ako taj sadrži sem graduabilnosti). Izražava usporedbu implicitno i odnosi se na kvantitativne karakteristike. Intenzifikatori su fakultativni elementi i pojavljuju se samo u rečenicama u kojima se iskazuje stvarno stanje, a

ne moguće ili željeno (polj. *zdania asertoryczne*) (usp. Wajszczuk 2005; Bałabaniak 2007: 18; Bałabaniak 2013: 99, 112, 115). Adverbijalni intenzifikatori definirani su kao leksičke jedinice koje su sredstva za izražavanje gradacije, tj. vezani su uz semantičku kategoriju stupnja / graduabilnosti (Bolinger 1972; Quirk et al. 1985; Osman-kadić 2003; Bałabaniak 2007 i 2013; Pastuch, Wąsińska i Mitrenga 2022). Intenzitet je dakle, u odnosu na jezik, obilježje koje pokazuje stupanj u kojemu govornikov stav prema nekom konceptu odstupa od neutralnosti (Bradac et al. 1979: 31).

Suvremeni se istraživači slažu oko uloge subjektivizacije kao pojave koja povećava proces preoblikovanja priloga u intenzifikator (usp. Athanasiadou 2007; Kubicka 2010: 53; Bałabaniak 2013: 79; Pastuch, Wąsińska, Mitrenga 2022: 27). Intenzifikatori naime konceptualiziraju govornikovu perspektivu i procjenu entiteta, drugim riječima stavljaju u prvi plan subjektivnu komponentu iskaza. Aspekt subjektivizacije spaja intenzitet i ekspresivnost, jer pošiljatelj ne opisuje stvarnost kao neutralan promatrač. Autori naglašavaju da je upotreba intenzifikatora povezana s emocionalnošću iskaza (Peters 1994, Tagliamonte i Roberts 2005).

Osnovni intenzifikacijski prilozi polj. *bardzo* i hrv. *vrlo/jako/veoma* opisuju se kao jednostavni, univerzalni koncepti na kojima se među ostalim temelji *prirodni semantički metajezik*¹ (polj. *naturalny metajęzyk semantyczny*, usp. Goddard, Wierzbicka 2002). Jadwiga Puzynina (2001–2002: 323) tvrdi da metajezičnu funkciju imaju i drugi pojačivači sa značenjem 'jako' koji modificiraju sadržaj iskaza.

Intenzifikatori se mijenjaju i prate trendove u jeziku da bi mogli i dalje vršiti svoju funkciju pojačavanja značenja. Naime, s vremenom zbog učestale upotrebe pojačajni potencijal intenzifikatora slabi. Potraga za novijim, originalnijim načinima izražavanja karakteristična je za razgovorni jezik. Već je Cornelis Stoffel (1901: 122) naglašavao da je upotreba intenzifikatora tipična za kolokvijalni jezik i ne-standardne varijante jezika.

2. Metodologija istraživanja

Predmet su analize u ovome radu adverbijalni intenzifikatori koji pojačavaju intenzitet, a koji se pojavljuju u poljskome i hrvatskome razgovornom jeziku. Priкупljen korpus uključuje jedinice koje u jeziku već imaju uvriježen status intenzifikatora (usp. Bałabaniak 2013: 116; Pavić Pintarić, Frleta 2014; Bałabaniak, Mitrenga 2015; Dziwirek 2020)². No osim toga uključene su i jedinice koje se u literaturi

1 Koncept prirodnoga semantičkog metajezika (eng. *natural semantic metalanguage*) Anne Wierzbicke temelji se na pretpostavci da iza svih raznolikosti jezika i kultura stoji ograničen skup jednostavnih i univerzalnih riječi, Leibnizova abeceda ljudskih misli. U tom se jeziku nalaze najjednostavniji i univerzalni pojmovi koji su prisutni u svim jezicima kao određene riječi s istim značenjem, npr. *ja, ti, ljudi, znati, ne*. Sastoji se od 63 elementa i jednostavne gramatike u kojoj se opisuju pravila njihovog kombiniranja (Wierzbicka 1972; Goddard, Wierzbicka 2002).

2 Valja dodati da su intenzifikatori koji funkcioniraju u razgovornom jeziku također povezani s jezičnom modom, pa je reprodukcija nekih intenzifikatora u svakodnevnome jeziku jako vidljiva. Na primjer u poljskome je jeziku vulgarni pojačivač *zajebisicie* 'jebeno' neko vrijeme imao status pomodne riječi, dok je u hrvatskome trenutno vrlo popularan izraz *brutalno*.

nazivaju *hipotetskim jedinicama* (polj. *jednostki hipotetyczne*). Takvi intenzifikatori, prigodnice, nastaju spontano, *ad hoc*, najčešće kao ekspresivne (emocionalne) reakcije na određenu situaciju, individualne su prirode. Iako ispunjavaju značajke koje su tipične za pojačivače, u nekim kontekstima mogu sačuvati svoje izvorno značenje (Bałabaniak 2013: 116), npr. *Jest piekielnie gorąco, a będzie tylko gorzej* ‘Pakleno je vruće, no bit će još gore’ (Onet.pl, 4 sierpnia 2024) i *Profesjonalista, doskonały analityk, piekielnie inteligentny* ‘Stručan, izvrstan analitičar, pakleno inteligentan’ (Onet, 3 maja 2023); *U Splitu je pakleno vruće* (Index.hr, 20. lipnja 2024.) i *Pakleno zgodna kolegica s posla* (Index.hr, 31. svibnja 2015.). Hrv. *pakleno* i polj. *piekielnie* mogu dakle označavati ‘kao u paklu’ ili ‘u velikoj mjeri’.

Ispitivana se građa sastoji od ukupno 11 leksičkih jedinica koje u određenim kontekstima imaju pojačajni sem i prisutne su u tzv. živom govoru. Te se jedinice u daljnjem tekstu identificira kao *intenzifikatore* ili *pojačivače* (eng. *boosters*).

Za istraživanje su odabrani poljski i hrvatski intenzifikatori koji imaju istu etimologiju. Nadalje, poljski i hrvatski ekvivalenti spojeni su u parove: polj. *diabelnie, diabelsko* / hrv. *đavolski*, polj. *piekielnie* / hrv. *pakleno*, polj. *strasznie* / hrv. *strašno*, polj. *straszliwie* / hrv. *strahovito* i polj. *zajebicie* / hrv. *jebeno*. Prvo su opisani njihova motiviranost i stupanj leksikalizacije, pri čemu se naglašava činjenica da je leksikalizacija proces u kojemu se zamagljuje tvorbena struktura riječi i njezino izvorno značenje. Leksikalizacija naime svakako utječe na odabir leksema koji se kao autonomne jedinice mogu pojaviti u rječniku, jer u definiciji rječničke natuknice prevladavaju strukturni ili semantički elementi ovisno o stupnju leksikalizacije (usp. Doroszewski 1970: 267).

Zatim su detaljno analizirani primjeri leksikografskih opisa iz poljskih i hrvatskih jednojezičnih rječničkih izvora, uključujući rječnike razgovornoga jezičnog varijeteta (usp. Literaturu).

Premda prvenstveno razgovorne, sve te jedinice imaju najmanje dvije potvrde u raznim tekstovima (iskazima) u korpusima poljskoga i hrvatskoga jezika (*Narodowy Korpus Języka Polskiego, Korpus Języka Polskiego PWN, Hrvatski jezični korpus, Hrvatski nacionalni korpus*) i/ili u internetskim kontekstima ekscerpiranim zahvaćujući tražilici Google, kao što su forumi, blogovi i chatovi (eng. *speech-related text types*). Primjeri uporabe koji u tom radu ilustriraju neke od navedenih tvrdnja počinju s poljskoga portala *onet.pl* i hrvatskoga portala *index.hr*.

Ciljevi su rada prikazati motiviranost odabranih adverbijalnih intenzifikatora i njihovu leksikalizaciju koje utječu na njihovu leksikografsku obradu. Nadalje se na osnovi usporedbe leksikografskih opisa ekvivalentnih intenzifikatora u poljskim i hrvatskim rječničkim izvorima ukazuje na problematiku vezanu uz njihove rječničke definicije. Na kraju se predlažu sastavni elementi prikladnoga i univerzalnoga leksikografskog opisa intenzifikatora u poljskome i hrvatskome jeziku.

3. Motiviranost i leksikalizacija adverbijalnih intenzifikatora

Krystyna Kleszczowa navodi da se semantika većine leksema koji služe intenzifikaciji u poljskome jeziku nalazi među pojmovnim kategorijama kao što su VELIČINA, KOLIČINA, JAČINA/SNAGA (2007: 320), dakle očigledna je veza između tih pojmovnih kategorija i gradacije (kategorije stupnja). Pretpostavku da je izvorno značenje sadašnjega intenzifikatora *bardzo* ‘vrlo/jako/veoma’ bilo *gwałtownie* ‘nasilno’, *silnie* ‘snažno’ potvrđuje dijakronijska analiza izvornih tekstova (Kleszczowa 2007). Ta se teza pokazuje točnom i u odnosu na hrvatski jezik. U njemu postoje čak tri ekvivalenta poljskoga intenzifikatora *bardzo*. Dva su od njih motivirani pojmovnom kategorijom JAČINA/SNAGA: *vrlo* (**vrɔɫɔ* ‘snažan’ ← psł. **vrěti* ‘vreti’) i *jako* (psł. **jakɔ* ‘snažan’). U slučaju trećega – *veoma*, postoji kvantitativna motivacija (slav. **vel’mi*, **vel’je* ‘puno’) (usp. Jakubowicz 2014: 71, 73; Gluhak 1993: 286, 686).

Prilog *bardzo* i njegovi hrvatski ekvivalenti *vrlo/jako/veoma* ujedno su neutralni eksponenti intenziteta i najreprezentativniji primjeri intenzifikatora koji nemaju drugo značenje, već samo intenzitet određenoga svojstva ili stanja, stilski su neobilježeni. M. Jakubowicz naglašava da je visoka učestalost intenzifikatora *bardzo* rezultirala njegovom manjom ekspresivnošću na tekstualnoj razini, što je jedan od razloga upotrebe njegovih ekspresivnijih ekvivalenata u svakodnevnome jeziku (Jakubowicz 2014: 69). S obzirom na ekvivalentnost poljskoga intenzifikatora s hrvatskim *vrlo/jako/veoma* smatramo da se ta tvrdnja može primijeniti i na njih.

Osim pojmovnih kategorija KOLIČINE, VELIČINE i JAČINE/SNAGE, intenzifikatori mogu biti motivirani i prilozima³ vezanima uz druge pojmove. Među za ovaj rad odabranim pojačivačima nalaze se izrazi koji su povezani s PAKLOM: polj. *diabelnie*, *diabelsko* / hrv. đavolski; polj. *piekielnie* / hrv. pakleno. Riječi polj. *diabeł* i hrv. *đavao* porijeklom su iz grčkoga jezika, *diabállein* znači ‘suprostavljati se, nabacivati se, klevetati, izazvati kaos, varati’, dok *diábolos* znači ‘ocrnjivač, tužitelj, klevetnik’. Riječ polj. *piekło* i hrv. *pakao* imaju praslavensko porijeklo povezano sa smolom (**ɔkɫina*). Pakao je u eshatologijama religija s konceptom zagrobnoga života boravište duša mrtvih osuđenih za grijeha ili prekršaje prema bogovima počinjene na Zemlji, mjesto vječne muke i patnje. U tim se primjerima dakle može uočiti prijelaz iz sakralne sfere (lat./polj. *sacrum*) u sekularnu sferu (lat./polj. *profanum*), odnosno svakodnevnu komunikaciju⁴. Promjena konteksta (iz religioznoga, konfesio-

3 S obzirom na to da je riječ o uporabi leksema istoga oblika u različitim funkcijama, može se govoriti o tzv. funkcionalnoj polisemiji (polj. *polisemia funkcjonalna*, Wajszczuk 2005: 89–92).

4 Riječi *sacrum* i *profanum* porijeklom su iz latinskoga jezika: od *sacrare* u značenju ‘učiniti svetim, posvetiti; držati svetim; ojevkojvečiti’ i *pro* ‘ispred’, *fanum* ‘hram’. Termini *sacrum* i *profanum*, koji se upotrebljavaju danas, pripisuju se Francuskoj sociološkoj školi (Henry Hubert, Marcel Mauss i Emile Durkheim). *Sacrum* i *profanum* su dihotomne kategorije. *Sacrum* izražava društveni faktor, dok *profanum* predstavlja pojedinca. E. Durkheim je sve što je univerzalno i kolektivno (npr. religijska uvjerenja) smatrao sferom *sacrum*. *Profanum* je nešto što pojedinac sam stvara zahvaljujući svojim osjetilima i iskustvom, odnosi se na sve elemente svakodnevnoga života, ono što je sekularno. Prema M. Eliadeu *profanum* je nereligijska stvarnost. Desakralizacija dakle znači vraćanje svjetovnoga karaktera religijskim pojavama (Eliade 1999; Libiszowska–Żółtkowska, Mariański 2004).

nalnoga u svakodnevni) i načina odnosa prema elementima religijskoga diskursa (gubitak ozbiljnosti, ludičnost, rušenje tabua) vodi do intenziviranja značenja⁵. U procesu leksikalizacije tih intenzifikatora vidljiva je desakralizacija. Novo značenje riječi, koje je sinonimično (premda je intenzitet veći) u odnosu na polj. *bardzo* i hrv. *vrlo/jako/veoma* pripada jeziku koji se rabi svakodnevno i koji nije vezan uz religiozno. Ujedno je to i primjer fenomena koji Andrzej Turek opisuje kao „simbolički regres“ (polj. *symboliczny regres*), odnosno kao desakralizaciju religijskih simbola, lišavanje od njihova religijskoga konteksta, što je rezultat udaljavanja od svetosti i univerzalne uporabe (Turek 2002: 80).

Ewa Straś (2008: 24–26) naglašava vezu između intenziteta, ekspresivnosti i slikovitosti. Bitnu ulogu u pojačajnoj funkciji analiziranih jedinica ima dakle njihovo konotacijsko značenje.

I druga grupa ovdje istraživanih intenzifikatora posjeduje negativne konotacije. Povezana je s pojmom STRAHA: polj. *straszne* / hrv. *strašno*, polj. *straszliwe* / hrv. *strahovito*. Ti su pojačivači motivirani riječima polj. *strach*, hrv. *strah* (iz prasl. *straxъ*), koje označavaju ‘neugodnu emociju uznemirenosti i zabrinutosti kao fiziološki odgovor na naslućujući ili prepoznati izvor opasnosti’ (WSJP). Valja spomenuti da je i strah kao iskonsko stanje povezano s religijom i često je determinanta obraćanja ljudi Bogu (ili drugoj višoj sili). *Primus in orbe deos fecit timor!*, kaže rimski pjesnik Publije Papinije Stacije.

Iako su intenzifikatori izgubili svoja leksička značenja, pa je u njima ostao jedino sem intenziteta⁶, izvorna se značenja takvih gramatikaliziranih oblika mogu dešifrirati (npr. polj. *piekielnie* ← *piekło*, hrv. *pakleno* ← *pakao*).

Kod intenzifikatora je vidljivo da su negativno vrednovane emocije i pojave vrlo plodno semantičko područje za njihovu tvorbu (usp. Bałabaniak 2014; Mitrenga 2014; Szabó, Vincze, Bibok 2023; Škifić, Pavić Pintarić 2024). Razlog te tendencije može se tumačiti time da su takvi fenomeni izrazito afektivno markirani i uvijek ostavljaju snažan dojam na primatelja poruke. Tu tezu potvrđuju istraživanja Zhue Jing–Schmidt (2007: 417) koja tvrdi da postoji korelacija između veće osjetljivosti govornika na potencijalno prijetee događaje i brojnih intenzifikatora koji su motivirani negativnim emocijama relevantnim za prijetnju.

U svakodnevnome jeziku postoje i intenzifikatori koji su vulgarizmi. Ovdje analiziramo polj. *zajebiscie* i hrv. *jebeno*, koji se, kao vrlo obilježene jezične jedinice, otkrivajući ekspresiju i emocije rušenjem tabua, s pragmatičke točke gledišta smatraju manifestacijom jezične agresije. Oni se svakako upisuju u aksiološki negativne fenomene. U njima se nalazi korijenski morfem *-jeb-* (iz prasl. **jebati*), koji se u poljskome jeziku pojavljuje u vrlo „snažnim“ vulgarizmima (npr. *jebać* ‘jebati’ već u 15. st.). Međutim novotvorenica *zajebiscie* (također pridjev *zajebisty*) ipak spada u „slabije“ vulgarizme, i to zbog toga što govornici često nisu svjesni njezine

5 Slična se relacija može zapaziti i kod drugih intenzifikatora, kao što su polj. *anielsko* (‘andeoski’), *bosko* (‘božanski’), *niebiańsko* (‘nebeski’), *szatańsko* (‘sotonski’); hrv. *vraški* i sl.

6 Ewa Straś (2008: 22) zove ga *intensemom* (polj. *intensem*).

etimologije. Izbljičivanje izvornog značenja riječi iz kulturnoga koda vodi k postepenom procesu devulgarizacije. Bitnu ulogu ima i samo značenje toga intenzifikatora, tj. ‘na način koji izaziva intenzivno pozitivne osjećaje kod govornika’ (WSJP) zbog kojeg govornici jezika često ne smatraju da je takav jezik neprikladan. Takvi su supstituti „snažnih” vulgarizama (npr. *wkurzyć* ‘iznervirati’, *opierdzielić* ‘špotati, grditi, koriti’) u poljskome jeziku podosta popularni i pojavljuju se u različitim kontekstima, pogotovo u razgovornom i medijskom diskursu, što je dokaz kolokvijalizacije komunikacijskih uzoraka. S druge strane, u hrvatskom jeziku vulgarizmi s korijenom *-jeb-* nisu toliko negativno markirani. Intenzifikatori polj. *zajebiście* i hrv. *jebeno* mogu se dakle smatrati prijevodnim ekvivalentima.

U svakodnevnoj komunikaciji dolazi do izražaja pragmatička funkcija izraza, koja omogućuje kreativan pristup komunikaciji i stvara različite mogućnosti za iskazivanje određenih komunikacijskih namjera. Ekspresivna priroda iskaza stoga je važnija od logičkih formula i etimologije, koji inače rigidno definiraju značenja riječi. S druge strane intenzifikatori kao sredstva za naglašavanje govornikova stava i mišljenja po svojoj su prirodi privremeni, njihova pojačajna funkcija slabi, pa ih se mora zamijeniti novim izrazima.

Intenzifikatori su nastali u procesu leksikalizacije. Taj se proces definira kao redukcija leksičkoga značenja koja vodi do situacije u kojoj riječ postaje funkcionalna jezična jedinica (Parington 1993: 183), upotreba neke riječi ili fraze u značenju koje nije vezano uz njegovu morfološku strukturu (SDor), semantički proces u kojem leksička jedinica zadobiva novo značenje, tj. njezino značenje nije više motivirano značenjima njezinih konstitutivnih dijelova i jedan od načina popunjavanja leksičkoga fonda novim jedinicama (Simeon 1969, Tafrá 2005: 115–123).

Proces tvorbe intenzifikatora odvija se po određenom obrascu: najprije se značenje intenzifikatora povezuje sa značenjem priloga (posredno pridjeva) koji ga motivira, zatim se njegovo leksičko značenje modificira, „blijedi”, i uz izvorno značenje obogaćuje semom intenziteta. Konačna faza je potpuni gubitak izvornoga u korist intenzivirajućega značenja (kao što je bio slučaj s poljskim intenzifikatorom *bardzo*⁷, engleskim *very*⁸ ili ruskim *очень*⁹). Pomak značenja odvija se dakle od konkretnoga prema apstraktnomu i od objektivnoga prema subjektivnomu.

Potpuno leksikalizirani¹⁰ intenzifikatori imaju širu semantičku povezanost, zahvaljujući kojoj se mogu pojaviti u kontekstima koji su lišeni bilo kakve semantičke veze s prilogom koji ih motivira¹¹. Na taj način leksička jedinica prolazi proces gramatikalizacije i postaje funkcionalna jedinica.

7 Više o tome: Kleszczowa 2007.

8 Više o tome: Breban i Davidse 2016: 221–249, Parington 1993: 181.

9 Više o tome: Peredrienko i Balandina 2021: 175.

10 Wyras zleksykalizowany to taki, który ma znaczenie odmienne – wzbogacone lub ograniczone – w stosunku do tego, jakie wynika z jego budowy słowotwórczej, widocznej lub zatartej (Pastuchowa 2008: 87) [Leksikalizirana je riječ ona koja ima drugačije značenje – obogaćeno ili ograničeno – od onoga koje proizlazi iz njezine tvorbene strukture, vidljive ili nevidljive, prev. Autor]

11 Primjeri su intenzifikatora tog tipa polj. *ogromnie* i hrv. *ogromno* ← prasl. korijen**-grom-* (Mitrenga 2014: 99, prema: Boryś 2005: 388–389).

No intenzifikatori koji se opisuju u ovomu radu nisu do kraja leksikalizirani, karakterizira ih kontekstualna intenzifikacija. Oni su značenjem vezani uz temeljni prilog (primarni je sem još uvijek čitljiv), ipak, semantička veza s prilogom koji ih motivira postupno se zamagľuje (usp. Baľabaniak 2014: 80, Baľabaniak 2013: 34, Pastuch, Wąsińska i Mitrenga 2022: 29). Stupanj leksikalizacije intenzifikatora može se prepoznati po tome s kojim se semantičkim jedinicama povezuje; drugim riječima, što je proces leksikalizacije napredniji, to su kolokacijske veze, u kojima se intenzifikator može pojaviti, brojnije (Parington 1993: 183; Mitrenga 2014: 100; Rick Nouwen 2024).

Intenzifikatori se dakle mogu razvrstati u dvije skupine prema stupnju leksikalizacije: 1. pojačivači koji se upotrebljavaju kao funkcionalne jedinice, kod kojih je leksičko značenje izbljedjelo, potpuno leksikalizirani i 2. pojačivači koji su rezultat procesa metaforizacije i složene transformacije značenja iz sfere emocionalnoga intenziteta u sferu semantičkoga intenziteta (usp. Jing–Schmidt 2007: 433). Te su skupine intenzifikatora, kako primjećuju autori, otvorene klase, jer se u funkciji pojačivača, u određenome kontekstu, mogu pojaviti različite jedinice.

4. Leksikografski opisi poljskih i hrvatskih adverbijalnih intenzifikatora

Leksikografski opis intenzifikatora predstavlja poseban izazov, jer je riječ o jedinicama čije se značenje uspostavlja najčešće tek u kontekstu realizacije konkretnoga iskaza. Štoviše, neki intenzifikatori imaju svoje homonimne parnjake među priložima. I dok su intenzifikatori vezani uz naglašavanje intenziteta svojstva i mogu pratiti isključivo lekseme koji sadrže sem stupnjevitosti, prilozi su vezani uz druga kvalitativna i kvantitativna obilježja (mjera, vrijeme, način i sl.) te izražavaju značenje koje se može svesti na određeno svojstvo. Na primjer leksemi polj. *strasznie* i hrv. *strašno* kao prilozi znače ‘na način koji budi strah’, dok kao intenzifikatori znače ‘u velikoj mjeri’.

Pregled leksikografskih opisa poljskih i hrvatskih intenzifikatora otkriva različita leksikografska rješenja u vezi s intenzifikatorima: od činjenice da se ih uopće ne uzima u obzir, do posebnih natuknica s relevantnim kvalifikatorima, definicijama i primjerima uporabe.

Leksemi polj. *diabelnie*, *diabelsko* i hrv *đavolski* definiraju se na sljedeći način:

diabelnie ‘u mjeri koju govornik smatra vrlo velikom i neuobičajenom u datoj situaciji’¹² (WSJP); *diabelny* ‘razg. intenzivan, nevjerojatan’ → *diabelnie* (SJP PWN); *diabelny* ‘koristimo ekspresivno kako bismo naglasili intenzitet nečega’ → *diabelnie* (BIn); *pot. vrlo (s nijansom ekspresivnosti, intenziteta), diabelsko, diablo, diable* (SDor).

12 Prijevodi svih rječničkih definicija s poljskoga jezika na hrvatski su autorski.

diabelsko ‘(II / funkcijska riječ) nešto se ističe svojstvom u tolikoj mjeri da privlači pozornost govornika i govornik ga smatra neobičnim i pozitivnim’ (WSJP); **diabelski** ‘3. intenzivan, nevjerojatan’ → **diabelsko** (SJP PWN); 2. **diabelski** ‘njime naglašavamo intenzitet nekih pojava, osobito negativnih’ → **diabelnie** (BIn); prilog od „**diabelski**” (SDor).

đavolski ‘kao đav(a)o, na način đavla’ (HJP, RAn, Her).

U SDor nema natuknice **diabelsko**, postoji samo pridjev **diabelski**, no u njegovoj se definiciji pojavljuje značenje ‘koji se obično pripisuje đavlu: (...), ogroman, neobičan’ koje se može implicitno povezati s intenzitetom. U ŠonR natuknica **đavolski** kvalificirana je samo kao pridjev i definirana kao ‘vražji, vraški’. Iako su ti intenzifikatori kolokvijalno obilježeni, ni poljski ni hrvatski rječnik razgovornoga jezika (SPP i SabR) uopće ih ne navode.

Leksemi polj. *strasznie* i hrv. *strašno* definiraju se na sljedeći način:

strasznie ‘(II / funkcijska riječ) u velikoj mjeri, što kod govornika izaziva jake osjećaje’ (WSJP); **straszny** ‘3. razg. vrlo velik, intenzivan’ → **strasznie** (SJP PWN); **straszny** ‘njime naglašavamo intenzitet ili veličinu nekih pojava, osobito negativnih’ → **strasznie** (BIn); ‘3. razg. vrlo, izuzetno’ (SDor).

strašno ‘2. jako izraženo, u najvećoj mjeri (...) a. (uz negativno, nepoželjno i sl. svojstvo) [strašno glup; strašno neuredan] b. žarg. (uz pozitivno, poželjno i sl. svojstvo) [strašno lijep; strašno dobar]’ (HJP, RAn); 2. **jako izraženo, u najvećoj mjeri** (uz nominativ pridjeva u prvom stupnju) a. (uz negativno, nepoželjno i sl. svojstvo) [~ glup, ~ neuredan] b. žarg. (uz pozitivno, poželjno i sl. svojstvo) [~ lijep, ~ dobar], usp. vrlo, jako [vrlo lijep, jako dobar] (Her); ‘sjajno, odlično, veličanstveno, izuzetno’ (SabR).

Poljski rječnik razgovornoga jezika (SPP) uopće ne navodi leksem polj. *strasznie*. ŠonR navodi leksem *strašno* isključivo kao pridjev, no u drugome značenju u njegovoj definiciji pojavljuje se značenje ‘jak, snažan, silovit’ koje asocira na intenzitet.

Leksemi polj. *straszliwie* i hrv. *strahovito* definiraju se na sljedeći način:

straszliwie ‘razg. u tolikoj mjeri da govornik to ocjenjuje negativnim’ (WSJP); **straszny, straszliwy** ‘3. razg. vrlo velik, intenzivan’ → **strasznie** (SJP PWN); **straszliwy** ‘njime naglašavamo intenzitet ili veličinu nekih pojava, osobito negativnih’ → **straszliwie** (BIn); prilog od „**straszliwy**”, usp. 3. značenje „**straszny**”: ‘3. razg. vrlo, izuzetno’ (SDor).

strahovito ‘s vrlo velikom snagom, silno, strašno, stravično’ (HJP, RAn, Her); ‘tako jako da zadaje strah, jezivo, grozno’ (ŠonR).

Rječnici kolokvijalnoga jezika, SabR i SPP, uopće ne sadrže leksem polj. *straszliwie* i hrv. *strahovito*.

Leksemi polj. *piekielnie* i hrv. *pakleno* definiraju se na sljedeći način:

piekielnie ‘nešto ima zadanu osobinu u tolikoj mjeri da privlači pažnju govornika’ (WSJP); *piekielny* ‘2. razg. vrlo intenzivan’ → *piekielnie* (SJP PWN); *piekielny* ‘kolokvijalno koristimo kako bismo naglasili intenzitet ili veličinu nečega, osobito nečega što je teško podnijeti’ → *piekielnie* (Bin); prilog od „*piekielny*”, ‘razg. vrlo, ogromno, iznimno (u smislu intenziteta)’ (SDor). *paklono* ‘kao u paklu; užasno, žestoko, vrlo naporno’ (HJP, RAn).

Poljski SPP ne sadrži ni natuknicu *piekielnie* ni natuknicu *piekielny*. Hrvatski Her i SabR ne sadrže ni natuknicu *paklono* ni natuknicu *pakleni*. ŠonR navodi samo pridjev *pakleni* koji je u drugome značenju definiran kao ‘koji je kao u paklu; jeziv, nepodnošljiv’.

Leksemi polj. *zajebiscie* i hrv. *jebeno* definiraju se na sljedeći način:

zajebiscie ‘(II / funkcijska riječ), vulg. u vrlo velikoj mjeri, tako da govornik osjeća nešto zbog toga’ (WSJP); *zajebisty* ‘1. vulg. vrlo intenzivan’ → *zajebiscie* (SJP PWN); vulg. 1. *sjajno, divno, odlično, fantastično itd.*¹³; *vrglo, vrglo jako, snažno* (SPP).

jebeno ‘vulg. na jeben način’ (HJP); *jebati* → *jebeno* ‘pril. vulg. na jeben način’ (Her); ‘teško, gadno, opasno’ (SabR).

Poljski Bin i SDor ne sadrže ni natuknicu *zajebiscie* ni natuknicu *zajebisty*. Hrvatski Ran ne sadrži natuknicu *jebeno*, no navodi pridjev *jeben* u značenju ‘žarg. vulg. 2. koji je težak, mučan; zajeban’. ŠonR navodi samo glagol *jebati* u značenju ‘vulg. imati spolni snošaj sa ženom’.

Uspoređujući modele leksikografskih opisa u poljskim i hrvatskim jednojezičnim rječnicima možemo zaključiti sljedeće:

1. Intenzifikatori se najčešće ne tretiraju kao zasebni leksemi (natuknice), nego se njihovo značenje navodi kao jedno od značenja priloga. Takvo je intenzifikacijsko značenje sekundarno, dano kao varijantno značenje na drugom (ili daljem) mjestu. Samo je u WSJP pojačajni oblik (intenzifikator) posebna natuknica (kao druga varijanta), s funkcionalnim kvalifikatorom *wykładnik stopnia cechy* (‘eksponent stupnja svojstva’).
2. Značenje intenzifikatora definirano je ponekad kao sinonimno u odnosu na polj. *bardzo* i hrv. *vrglo/jako/veoma*, što je pogrešno, jer je njihovo pojačajno značenje izraženije. Točno je međutim upućivanje na pojmove kao što su količina, mjera, stupanj, intenzitet, jačina, npr. polj. *o znacznej intensywności* ‘s velikim intenzitetom’, *w dużym stopniu* ‘u velikom stupnju’; hrv. *u najvećoj mjeri*, *u izrazito velikom stupnju*.
3. WSJP jasno ističe ekspresivnu/emocionalnu prirodu pojačivača i ulogu govornika.

13 Kod natuknice *zajebisty*, koja je pridjev, u SPP navodi se dodatno informaciju ‘*onaj koji se ističe po nekom svojstvu u visokom stupnju*’. Riječnik navodi također sinonimične pojačivače s istom etimologijom: vulg. *zajebiaszczo* i eufemizam *zajefajnie*.

4. WSJP kao sinonime i (kvazi)sinonime intenzifikatora *strasznie* navodi lekseme tipa *straszliwie* ‘strahovito’, *oblędnie* ‘ludo’, *okropnie* ‘grozno’ i *potwornie* ‘monstruozno’, te se analogno i opisuju. SabR jedino kod natuknice *strašno* donosi bliskoznačnice, koje su, što valja naglasiti, pozitivno vrednovane (*sjajno, odlično* itd.).
5. U poljskim definicijama SJP PWN i SDor navodi se podatak o kolokvijalno obilježenom značenju intenzifikatora. U hrvatskim se definicijama nalazi podatak da prilog/intenzifikator može označavati negativno vrednovano, nepoželjno svojstvo, ali i pozitivno vrednovano, poželjno, no samo druga kombinacija ima kvalifikator žarg.
6. Kod nekih natuknica naglašava se da je intenzitet povezan samo s negativnim vrednovanjem, što je rezultat pogrešnog spajanja intenzifikatora sa značenjem drugih leksema koji sadrže isti korijenski morfem.
7. Od svih ovdje opisivanih intenzifikatora samo dvije poljske natuknice *diabelnie* i *piekielnie* imaju u svojem leksikografskom opisu isključivo pojačajno značenje.
8. Neki rječnici uopće ne navode pojačajno značenje leksema (čak ni oni koji *a priori* obuhvaćaju leksik tog tipa), iako uzus potvrđuje njihovu upotrebu, npr. *Jebeño sam zaljubljen* (index.hr, 18. lipnja 2013.), *Bio je đavolski duhovit* (jutarnji.hr, 11. veljača 2018), (...) *ali je sasvim sigurno da će popravak biti pakleno skup* (index.hr, 27. srpnja 2023.).

Najkonzekventniji je u kvalificiranju i opisivanju pojačivača među citiranim rječnicima poljski WSJP. Njegova je prednost činjenica da dolazi u elektroničkom obliku, preko interneta. Vrlo je opširan, uz definiciju značenja sadrži i etimologiju riječi, citate iz jezičnoga korpusa, sinonime, semantička polja i gramatičke podatke.

Budući da je kod intenzifikatora došlo do jasne autonomizacije značenja, smatramo da pojačivači trebaju biti u rječniku jasno, formalno razlikovani od ostalih leksema. Upotrebom intenzifikatora pošilatelj poruke izražava svoju reakciju na određeno stanje stvari. Kvalifikatori uz natuknice intenzifikatora trebali bi osim njihove pragmatičke funkcije (*funkcijska riječ*) istaknuti i njihovu stilsku obilježnost, tj. pripadnost razgovornom jezičnom varijetetu (*razg.*) te ekspresivnost izraza (*ekspr.*).

Intenzifikatori opisivani u ovome radu nisu sinonimični s općim pojačivačima kao što su polj. *bardzo* i hrv. *jako/vrlo/veoma*, koje se smatra „izbljeđenim“. Semantička definicija pojačivača trebala bi stoga prije svega staviti u fokus generalizirano, ali i intenzivnije značenje (u odnosu na univerzalne intenzifikatore polj. *bardzo*, hrv. *jako/vrlo/veoma*) te povezanost s kategorijom stupnja. U rječničkim definicijama bilo bi korisno uzeti u obzir da se ovdje komentirani intenzifikatori mogu međusobno smatrati sinonimima.

Važno bi bilo i naglasiti pragmatičke razlike u odnosu na homonimne priložne jedinice, da korisnici jezika intenzifikatorima ne pripisuju pogrešno značenje, ono

koje se odnosi na njihovu derivacijsku osnovu (npr. polj. *strasznie* ← *strach*, hrv. *strašno* ← *strah*).

Zbog povezanosti intenzifikatora s derivacijskom osnovom (i njezinim značenjem) ponekad se u definicijama pojavljuju tvrdnje da intenzifikatori mogu samo karakterizirati stanje stvari koje je pošiljatelj poruke ocijenio kao negativno (npr. polj. *strasznie* i *straszliwie* u Bin). Međutim intenzifikatori se mogu odnositi i na pojave i situacije koje je pošiljatelj poruke ocijenio kao pozitivne, npr. *Strasznie się cieszę* 'Strašno se radujem' (przegladsportowy.onet.pl, 13. listopada 2013), *Dopięła swego: zakochała się w niej straszliwie* 'Postigla je svoj cilj: užasno se zaljubio u nju' (kobieta.onet.pl, 26. prosinca 2023). Stoga je bitno da se u definicijama intenzifikatora nalaze i primjeri njihove upotrebe, npr. u obliku kolokacijskih sveza.

5. Zaključak

Intenzitet u iskazu povezan je s ljudskom sklonošću pretjerivanju (eng. *human fondness of exaggeration*, Bolinger, 1972). Intenzifikatori imaju dakle vrlo važnu komunikacijsku funkciju, signaliziraju govornikovu stavu, mišljenje i vrednovanja. Intenzifikacija značenja u relaciji je i s ekspresivnošću i emocionalnošću iskaza. Tipično je za njih da im pojačajna funkcija s vremenom slabi, što je uzrok potrage govornika za novim leksičkim jedinicama koje bi ih mogle zamijeniti. Svi su ti elementi značajke razgovornoga jezika.

Analizirani intenzifikatori izražavaju subjektivitet pošiljatelja koji ima osjećaj vlastite neovisnosti i odvojenosti te sposobnost djelovanja prema vlastitoj volji, racionalnog i kreativnog djelovanja, donoseći nove vrijednosti. Premda imaju isto značenje i funkciju kao neutralni intenzifikatori polj. *bardzo* i hrv. *vrlo/jako/veoma*, karakterizira ih viša razina intenziteta. U poljskome i hrvatskome razgovornom jeziku postoji niz intenzifikatora koji su motivirani priložima koji se odnose na negativno vrednovane pojave. Većina se njih može upotrijebiti adverbijalno za intenziviranje negativno ili pozitivno vrednovanih entiteta, što je dokaz da je kod pojačivača ključna značenjska komponenta intenzitet. Kod intenzifikatora je dakle uočljivo izbljeđivanje izvornoga značenja priloga te promjena statusa priloga u status pojačivača značenja (funkcionalne jedinice). Takva se preobrazba odvija postepeno.

Analiza leksikografske obrade intenzifikatora u poljskim i hrvatskim rječničkim izvorima pokazala je da se u njihovom slučaju kolokvijalnosti pristupa na različite načine. Opisi intenzifikatora uglavnom su ugrađeni u dijelove leksikografskih opisa priloga koji ih neposredno motiviraju. No pojačajno značenje, koje je itekako učestalo, ponekad u definiciji uopće nije navedeno. Definicije uglavnom sadržavaju pragmatičke informacije, no navođenje metalingvističkih podataka vrlo je rijetko. Nedostatak sustavnog opisa intenzifikatora u rječnicima problem je za govornike, pogotovo za one za koje su poljski ili hrvatski drugi jezik. Leksikografska bi praksa stoga trebala ići u korak s uporabom novih alata za frekvencijske analize na stilski različitom materijalu te na taj način pratiti dinamičan razvoj jedinica kao što su intenzifikatori.

Literatura

- Athanasiadou, Angeliki (2007). On the subjectivity of intensifiers. *Language Sciences* 29(4): 554–565
- Bałałaniak, Dagmara (2007). Kategoria intensywności na tle wykładników stopnia. *Po-lonica* 28: 13–21
- Bałałaniak, Dagmara (2013). *Polskie intensyfikatory leksykalne na tle wyrażen gradacyjnych*. Opole: Uniwersytet Opolski
- Bałałaniak, Dagmara (2014). O użyciu wyrażen przysłówkowych w pozycji intensyfikatora – problemy interpretacji. *Linguarum Silva* 3: 29–39
- Bałałaniak, Dagmara i Barbara Mitrenga (2015). *Polskie intensyfikatory w ujęciu historycznym*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
- Bartnik, Czesław, Stanisław (2000). *Dogmatyka katolicka*. T. 1. Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL
- Bolinger, Dwight (1972). *Degree words*. The Hague: Mouton
- Boryś, Wiesław (2005). *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Kraków: Wydawnictwo Literackie
- Bradac, James, John W. Bowers i John A. Courtright (1979). Three language variables in human communication research: intensity, immediacy and diversity. *Human Communication Research* 5(3): 257–269
- Breban, Tine i Kristin Davidse (2016). The history of very. The directionality of functional shift and (inter) subjectification. *English Language and Linguistics* 20(2): 221–249
- Doroszewski, Witold (1970). *Elementy leksykologii i semantyki*. Warszawa: PWN
- Dziwirek, Katarzyna (2020). Escape from Etymology? A Corpus Study of Polish Adjectival Intensifiers. *Annales Universitatis Mariae Curie–Skłodowska* 5: 453–472
- Edel, Marion (1992). Russische und bulgarische Ausdrucksmittel für Intensität auf wort-bildender, lexikalischer und Phraseme-bene. *Zeitschrift für Slawistik* 37: 601–609
- Eliade, Mircea (1999). *Sacrum i profanum: o istocie religijności*. Warszawa: „KR“
- Gluhak, Alemko (1993). *Hrvatski etimološki rječnik*, Zagreb: August Cesarec
- Goddard, Cliff, Anna Wierzbicka (ur.) (2002). *Meaning and Universal Grammar – Theory and Empirical Findings* I, II. Amsterdam: John Benjamins
- Jakubowicz, Mariola (2014). Czym mogą być motywowane wykładniki intensywności? Na przykładzie różnojęzycznych odpowiedników polskiego „bardzo”. Kleszczowa, Krystyna, Anna Szczepanek, ur. *Wyrażenia funkcyjne w perspektywie diachronicznej, synchronicznej i porównawczej*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 69–78
- Jing–Schmidt, Zhuo (2007). Negativity bias in language: A cognitive–affective model of emotive intensifiers. *Cognitive Linguistics* 18 (3): 417–443
- Kleszczowa, Krystyna (2007). „Bardzo” podobne, a jednak inne. Z historii polskich wykładników intensywności cechy. *Prace Filologiczne* 53: 317–323
- Kubicka, Emilia (2010). „Do ostatka” i „do reszty” jako przysłówki limitatywne. *LingVaria* 1(9): 53–63
- Libiszowska–Żółtkowska, Maria i Janusz Mariański (ur.) (2023). *Leksykon socjologii religii*. Warszawa: VERBINUM

- Mitrenga, Barbara (2014). Wykładniki intensywności typu „strasznie”, „potwornie”, „przeraźliwie” w historii polszczyzny. Kleszczowa, Krystyna, Anna Szczepanek, ur. *Wyrażenia funkcyjne w perspektywie diachronicznej, synchronicznej i porównawczej*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 91–107
- Nouwen, Rick (2024). The semantics and probabilistic pragmatics of deadjectival intensifiers, *Semantics & Pragmatics* 17(2): 1–28
- Osmankadić, Merima (2003). Prilog klasifikaciji intenzifikatora u engleskom i bosanskom jeziku. *Književni jezik* 21: 50–62
- Pastuch, Magdalena, Kinga Wąsińska i Barbara Mitrenga (2022). O subiektywizacji w procesie kształtowania się intensyfikatorów (na przykładzie „ogromnie”). *Prace językoznawcze* XXIV/3: 27–44
- Pastuchowa, Magdalena (2011). Leksykalizacja wobec tradycji językowej. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica* VI: 244–253
- Pavić Pintarić, Anita i Zrinka Frleta (2014). Upwards Intensifiers in the English, German and Croatian Language. *Journal for Foreign Languages* 6(1): 31–48
- Peters, Hans (1994). Degree adverbs in Early Modern English. Kastovsky, Dieter, ur. *Studies in Early Modern English*. Berlin: Walter de Gruyter, 269–288
- Puzynina, Jadwiga (2001–2002). O pojęciu intensyfikacji. *Roczniki Humanistyczne* 49–50(6): 321–327
- Quirk, Randolph, Sidney Greenbaum, Geoffrey Leech, Jan Svartvik i David Crystal (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London/New York: Longman
- Quirk, Randolph, Sidney Greenbaum, Geoffrey Leech i Jan Svartvik (1992). *A Grammar of Contemporary English*. London: Longman Group Ltd.
- Sapir, Edward (1944 [1985]). Grading: A study in semantics. *Philosophy of Science* 11(2): 93–116
- Simeon, Rikard (1969). *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*. Zagreb: Matica hrvatska
- Stoffel, Cornelis (1901). *Intensives and down-toners*. Heidelberg: Carl Winter
- Straś, Ewa (2008). *Kategoria intensywności we frazeologii języka polskiego i rosyjskiego*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
- Szabó, Martina Katalin, Veronika Vincze i Károly Bibok (2023). “Thank you for the terrific party!” – An analysis of Hungarian negative emotive words. *Corpus Linguistics and Linguistic Theory* 19(3): 451–485
- Škifić, Sanja i Anita Pavić Pintarić (2024). Negativni intenzifikatori i njihovi pozitivni kolokati u hrvatskom jeziku: metaforičke kolokacije i uporaba među hrvatskom mladeži. *Jezikoslovlje* 25(2): 239–267
- Tafel, Karin (2001). *Zum Wesen von Graduierung und deren Bedeutung für die menschliche Gemeinschaft*. Jachnow, Helmut, Norman Boris i Adam E. Suprun, ur. *Quantität und Graduierung als kognitiv-semantische Kategorien*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 20–38
- Tafra, Branka (2005). *Od riječi do rječnika*. Zagreb: Školska knjiga
- Tagliamonte, Sali i Chris Roberts (2005). So weird; so cool; so innovative: The use of intensifiers in the television series „Friends”. *American Speech* 80(3): 280–300
- Tekavčić, Pavao (1989). Izražavanje intenziteta svojstva u hrvatskom ili srpskom i talijanskom jeziku. *Strani jezici* XVIII/2: 63–69

Turek, Andrzej (2002). *Sacrum na sprzedaż. Symbolika chrześcijańska w reklamie*. Lublin: Gaudium

Wajszczuk, Jadwiga (2005). *O metateksie*. Warszawa: Katedra Lingwistyki Formalnej Uniwersytetu Warszawskiego

Wierzbicka, Anna (1972). *Semantic Primitives*. Frankfurt: Athenäum

Internetski izvori

Hrvatski jezični korpus: <http://riznica.ihj.hr> (datum učitavanja: 17.2.2024)

Hrvatski nacionalni korpus: http://filip.ffzg.hr/cgi-bin/run.cgi/first_form (datum učitavanja: 17.2.2024)

Korpus Języka Polskiego PWN: <https://sjp.pwn.pl/korpus> (datum učitavanja: 17.2.2024)

Narodowy Korpus Języka Polskiego: <https://nkjp.pl/> (datum učitavanja: 17.2.2024)

Kratice

BIn – Bańko, Mirosław (ur.) (2000). *Inny słownik języka polskiego 1–2*. Warszawa:

Wydawnictwo Naukowe PWN

Her – Vladimir, Anić, Ljiljana Jojić i Ranko Matasović (ur.) (2002). *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Zagreb: Novi Liber

HJP – Hrvatski jezični portal (<https://hjp.znanje.hr/>)

RAn – Anić, Vladimir (1998). *Rječnik hrvatskog jezika*. Zagreb: Novi Liber

SabR – Sabljak, Tomislav (2001). *Rječnik hrvatskoga žargona*. Zagreb: V.B.Z.

SDor – Doroszewski, Witold (ur.) (1958–1969). *Słownik języka polskiego I–XI*. Warszawa:

Wiedza Powszechna, PWN

SJP PWN – Słownik języka polskiego PWN (<https://sjp.pwn.pl/>)

SPP – Czeszewski, Maciej (2006). *Słownik polszczyzny potocznej*. Warszawa: PWN

ŠonR – Šonje, Jure (ur.) (2000). *Rječnik hrvatskog jezika*. Zagreb: Školska knjiga

WSJP – Wielki słownik języka polskiego (<https://wsjp.pl/>)

On motivation, lexicalization and lexicographic descriptions of some Polish and Croatian adverbial intensifiers

Intensification is a process that, in addition to the reinforcing function, is connected with expressiveness and subjective attitudes. The paper analyzes adverbial intensifiers that increase the intensity characteristic of Polish and Croatian colloquial languages. We took into account Polish and Croatian intensifiers, which are mutually equivalent, and the analysis is carried out from a synchronic perspective. After the description of the motivation of adverbial intensifiers and their lexicalization, a comparison of the model of lexicographic description of adverbial intensifiers in Polish and Croatian dictionary sources follows. Comparative analysis made it possible to propose systematic and universal solutions in the lexicographic description of intensifiers.

Key words: adverbial intensifiers, lexicalization, comparative analysis, Croatian, Polish

Ključne riječi: adverbijalni intenzifikatori, leksikalizacija, poredbeni analiza, hrvatski jezik, poljski jezik